

Examen VWO

2021

tijdvak 2
woensdag 23 juni
13.30 - 16.30 uur

bedrijfseconomie

Bij dit examen horen een bijlage en een uitwerkbijlage.

Achter het correctievoorschrift is een aanvulling op het correctievoorschrift opgenomen.

Dit examen bestaat uit 29 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 63 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring, uitleg of berekening gevraagd wordt, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring, uitleg of berekening ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Opgave 1

De creditzijde van de balans per 1 januari 2019 van Duijff Diervoeders nv uit Castenray ziet er als volgt uit:

(getallen x € 1)

Maatschappelijk aandelenkapitaal	900.000	
Aandelen in portefeuille	<u>300.000</u>	
Geplaatst aandelenkapitaal		600.000
Agioreserve		2.000.000
Algemene Reserve		3.750.000
Voorzieningen		820.000
Langlopende leningen		5.500.000
Kortlopende leningen		<u>930.000</u>
		13.600.000

Verder is gegeven:

- De nominale waarde van een aandeel is € 2,50.
- De beurskoers van een aandeel per 1 januari 2019 is € 25.
- De intrinsieke waarde van een aandeel per 1 januari 2019 is € 26,46.

- 2p 1 Geef een mogelijke oorzaak dat de beurskoers van een aandeel afwijkt van de intrinsieke waarde per aandeel.
Betrek in het antwoord zowel de beurskoers als de intrinsieke waarde per aandeel.

Dividendbeleid 2011 - 2018

- Aan aandeelhouders werd, indien het resultaat na vennootschapsbelasting dit toeliet, een dividend van € 0,40 per aandeel beschikbaar gesteld.
- Het restant werd aan de Algemene Reserve toegevoegd.

Dividendbeleid vanaf 2019

De directie merkt op dat aandeelhouders in 2019 bij een relatief hoog resultaat teleurgesteld zijn als het dividend niet meestijgt met de groei van het resultaat. De directie heeft een voorstel voor de verdeling van het resultaat vanaf 2019 gepresenteerd.

Het positieve resultaat na vennootschapsbelasting wordt in onderstaande volgorde verdeeld:

- Er wordt € 50.000 toegevoegd aan de Algemene Reserve.
- Aan aandeelhouders wordt € 0,40 dividend per aandeel beschikbaar gesteld. Indien nodig wordt hiervoor de Dividendreserve aangewend. Met ingang van de verdeling van het resultaat over 2019 wordt een Dividendreserve op de balans opgenomen.
- Van een eventueel restant wordt de ene helft als dividend aan de aandeelhouders beschikbaar gesteld en de andere helft toegevoegd aan de Dividendreserve.

De Algemene Vergadering van Aandeelhouders heeft dit voorstel goedgekeurd.

Over de jaren 2019 en 2020 zijn de volgende gegevens bekend:

jaar	resultaat na vennootschapsbelasting in €
2019	279.500
2020	92.000

In 2019 zijn er geen nieuwe aandelen geplaatst.

- 3p **2** Bereken het bedrag dat als gevolg van de verdeling van het resultaat over 2019 aan de Dividendreserve wordt toegevoegd.
- 2p **3** Bereken de grootte van de Dividendreserve nadat de uitkeringen van het resultaat van 2020 aan de aandeelhouders verwerkt zijn.

Opgave 2

Bij deze opgave horen de informatiebronnen 1 tot en met 4.

In deze opgave blijven de belastingen buiten beschouwing.

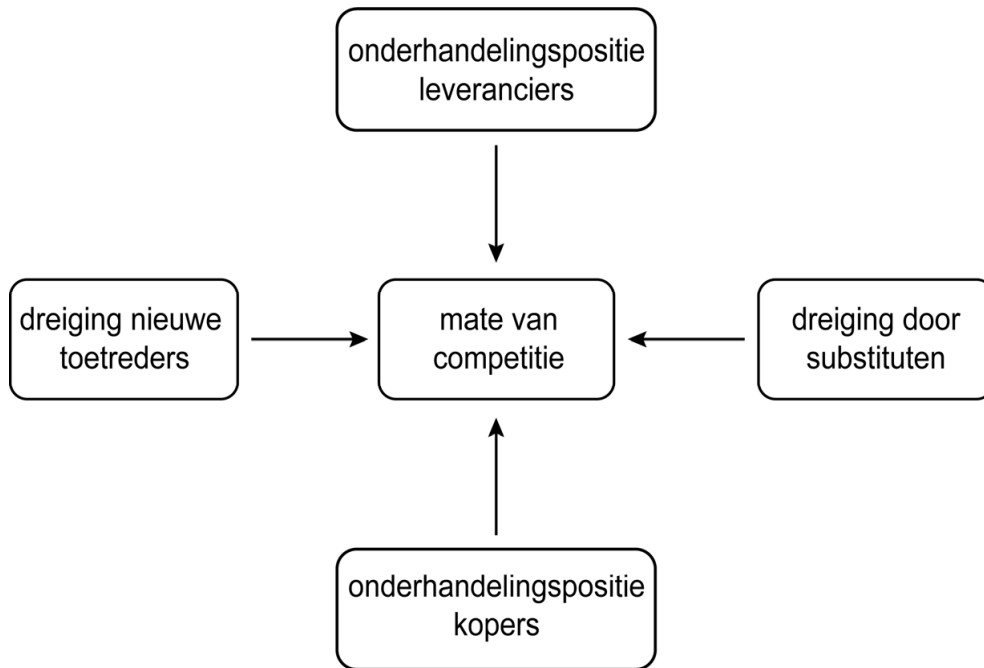

Broekenhuis nv is een landelijke keten van broekenwinkels. De keten richt zich op consumenten in grote steden. De missie van Broekenhuis luidt sinds de oprichting in 2010:

In elke stad in Nederland met meer dan 100.000 inwoners staat in 2025 minimaal één Broekenhuis.

Een medewerker van de afdeling Marketing van Broekenhuis bekritiseert deze missie: 'De markt voor kleding anno 2021 is anders dan die in 2010. Vooral door het toegenomen fenomeen 'showrooming' (zie informatiebron 1) zie ik zeker gevaar voor de winstgevendheid van kledingwinkels zonder webwinkel. Ik vraag me af of we wel nieuwe vestigingen moeten openen.'

In het concurrentiemodel van Porter worden vijf krachten beschreven die het winstpotentieel van een markt bepalen.

- 2p 4 Geef van twee krachten uit het model van Porter aan op welke wijze de opkomst van webwinkels het winstpotentieel van kledingwinkels zonder webwinkel bedreigt. Motiveer het antwoord.

Ondanks de kritiek van de medewerker besluit de directie toch meer vestigingen te openen.

Op 1 januari 2021 zijn er nog vier steden met meer dan 100.000 inwoners die geen Broekenhuis hebben (*zie informatiebron 2*). De directie wil in de periode 2021 tot en met 2025 in deze vier steden een Broekenhuis gaan realiseren.

De directie wil het plan doorzetten indien ze hiervoor de financiering kan regelen.

De directie kiest ervoor om te starten in die stad met het verwachte hoogste marktaandeel op basis van de omzet in 2021 en niet in een stad op basis van de verwachte grootste omzet in 2021.

- 2p 5 Toon met behulp van een berekening van het verwachte marktaandeel op basis van de omzet van Apeldoorn aan dat Apeldoorn niet de eerste stad is waarin Broekenhuis een nieuwe vestiging zal openen (*zie informatiebron 2*).

Financieringsbehoefte

Voor de aankoop en verbouwing van deze vier vestigingen

- moet er naar schatting van 2021 tot en met 2025 maandelijks op de laatste dag van de maand een bedrag van € 250.000 per keer worden betaald aan aannemers. De eerste betaling is op 31 januari 2021 en de laatste betaling is op 31 december 2025.
- moeten er naar schatting de volgende eenmalige grotere betalingen voor de aankoop van bedrijfspanden worden gedaan:
 - op 1 januari 2021: € 2.000.000
 - op 1 januari 2023: € 3.000.000
 - op 1 januari 2025: € 5.000.000

Vanwege de lage rentestand wordt al het geld dat nodig is om alle bovenstaande toekomstige betalingen te kunnen doen in één keer aangetrokken op 1 januari 2021. Van deze betalingen wordt de contante waarde per 1 januari 2021 berekend. De verwachte gemiddelde marktrente van 0,02% samengestelde interest per maand wordt hierbij als rekenrente gebruikt.

- 4p 6 Toon met behulp van een berekening aan dat, afgerond op een veelvoud van € 1.000, de contante waarde van de toekomstige betalingen op 1 januari 2021 in totaal afgerond € 24.847.000 is (*zie formuleblad*).

Financieringsplan

Het benodigde bedrag van € 24.847.000 zal op drie manieren worden verkregen (*zie informatiebron 3*).

De emissiekoers van de converteerbare obligaties is 125%.

- 2p 7 Geef twee bedrijfseconomische redenen waarom beleggers bereid zijn voor een converteerbare obligatie meer dan de nominale waarde te betalen.

De directie van Broekenhuis wilde aanvankelijk zoveel mogelijk financieren met eigen vermogen, de aandeelhouders wilden zoveel mogelijk financieren met vreemd vermogen. Uiteindelijk is er een compromis gevonden in de uitgifte van een converteerbare obligatielening.

- 2p 8 Leg uit waarom de uitgifte van een converteerbare obligatielening hier als een compromis van vreemd vermogen en eigen vermogen kan worden gezien.

De aandeelhouders stellen een maximum aan het aantal uit te geven aandelen.

- 2p **9** Geef twee bedrijfseconomische redenen waarom de aandeelhouders een eis stellen aan het maximumaantal uit te geven aandelen.

In informatiebron 4 is de balans van Broekenhuis per 31 december 2020 weergegeven.

Door de solvabiliteitseis kan niet het gehele bedrag van € 24.847.000 in de vorm van vreemd vermogen worden aangetrokken, omdat er een maximum is aan het totale vreemd vermogen per 1 januari 2021.

- 2p **10** Bereken de maximale hoogte van het totale vreemd vermogen per 1 januari 2021 na het aantrekken van € 24.847.000.

- 6p **11** Toon met behulp van een berekening aan of de directie van Broekenhuis het plan zal doorzetten.

Vul hiertoe de uitwerkbijlage bij deze vraag volledig in.

Opgave 3

In deze opgave is de btw 9%.

Wie in Rijnmond een ijsje wil halen, gaat al snel naar IJsbrand IJs. Al decennia lang heeft de eigenaar IJsbrand Bol hier een ijsspecialzaak, waar hij ambachtelijk schepijs verkoopt. Om meer nostalgie uit te stralen, heeft IJsbrand in 2017 besloten om een ondertitel toe te voegen aan zijn bedrijfsnaam. Deze luidt sindsdien:

IJsbrand IJs
onwijs lekker ijs sinds 1978

- 1p 12 Tot welke P van de marketingmix behoort de toevoeging van een ondertitel?

Als je bij IJsbrand IJs een ijsje koopt, krijg je één grote bol op de befaamde ijsbrandhoorn. Het is niet mogelijk om meerdere bollen ijs op één hoorn te krijgen.

Voor het bepalen van het voorcalculatorisch bedrijfsresultaat over 2021 heeft IJsbrand de volgende gegevens beschikbaar:

verwachte afzet	20.000 stuks	hoorn + bol ijs
normale afzet	25.000 stuks	hoorn + bol ijs
verkoopcapaciteit	50.000 stuks	hoorn + bol ijs
kosten ingrediënten: hoorn	€ 0,21	per hoorn
kosten ingrediënten: ijs	€ 19,00	per 5 liter ijs ¹⁾
verwachte constante kosten	€ 15.000	per jaar
resultaat per product	50%	van de verkoopprijs exclusief btw
btw	9%	

noot 1 Uit één liter ijs worden standaard 20 bollen ijs gehaald.

- 3p **13** Bereken de voorgerecalculeerde verkoopprijs inclusief btw per ijsje (hoorn + bol ijs) in 2021.
- 2p **14** Bereken met behulp van het voorcalculatorisch verkoopresultaat en het voorcalculatorisch bezettingsresultaat het voorcalculatorisch bedrijfsresultaat. Geef aan of het voordelige of nadelige resultaten betreft.

Op de uitwerkbijlage bij vraag 15 is de lijn getekend die het verband weergeeft tussen de productie/afzet en het voorcalculatorisch bedrijfsresultaat over 2021.

- 2p **15** Teken de lijn die het verband weergeeft tussen de verwachte afzet/productie en het voorcalculatorisch bezettingsresultaat over 2021. *Gebruik hiertoe de uitwerkbijlage bij deze vraag.*

Opgave 4

Bij deze opgave blijft de btw buiten beschouwing.

Schrijf & Zo bv is een groothandel in kantoormiddelen.
Per 31 december 2020 zijn onderstaande kengetallen van Schrijf & Zo en van de kantoormiddelenbranche bekend:

kengetal (op 31 december 2020)	Schrijf & Zo	kantoormiddelenbranche (gemiddeld)
current ratio: $\frac{\text{vlottende activa}}{\text{kort vreemd vermogen}}$	1,13	1,0
quick ratio: $\frac{\text{vlottende activa exclusief voorraden}}{\text{kort vreemd vermogen}}$	0,5	0,5
solvabiliteit: $\frac{\text{vreemd vermogen}}{\text{totaalvermogen}} \times 100\%$	71%	60%

De financieel directeur van Schrijf & Zo merkt op dat de current ratio van Schrijf & Zo groter is dan het gemiddelde van die in de kantoorartikelenbranche. In vergelijking met de kantoormiddelenbranche is bij Schrijf & Zo een bepaalde omvang van de vlottende activa met relatief ... (1) ... kort vreemd vermogen gefinancierd dan met eigen vermogen en/of lang vreemd vermogen.

- 1p 16 Wat moet bij (1) ingevuld worden om een bedrijfseconomisch juiste zin te krijgen?
Kies uit:
a meer
b minder

De ontwikkeling van de kapitaalmarktrente heeft in 2020 invloed gehad op de solvabiliteit in de branche.

Omdat de kapitaalmarktrente in 2020 is gedaald, is door het afsluiten van nieuwe leningen de gemiddelde interest op het vreemd vermogen (IVV) in de kantoormiddelenbranche ...a... . De rentabiliteit op het totaal geïnvesteerd vermogen (RTV) bleef gelijk. Door meer vreemd vermogen en de verandering van IVV werd het hefboomeffect in de kantoormiddelenbranche ...b... en is de solvabiliteit in de kantoormiddelenbranche gemeten door $\frac{\text{vreemd vermogen}}{\text{totaalvermogen}} \times 100\%$...c...

2p 17 Wat moet bij a, b en c ingevuld worden om een bedrijfseconomisch juiste zin te krijgen?

Kies uit:

bij a: gestegen / gedaald

bij b: groter / kleiner

bij c: verbeterd / verslechterd

De balans per 31 december 2020 en de winst- en verliesrekening over 2020 van Schrijf & Zo zijn hieronder weergegeven.

debet	Balans Schrijf & Zo per 31 december 2020 (getallen x € 1)		credit
Vaste activa	130.000	Eigen vermogen	64.000
Vlottende activa:		Lang vreemd vermogen	76.000
– Debiteuren	30.000	Kort vreemd vermogen	80.000
– Voorraden	50.000		
– Liquide middelen	10.000		
	220.000		220.000

Alle getallen in de balans zijn ook de jaargemiddelden over 2020.

Winst- en verliesrekening Schrijf & Zo over 2020 (getallen x € 1)	
omzet	200.000
inkoopwaarde omzet	100.000
afschrijvingskosten	20.000
overige bedrijfskosten	50.000
interestkosten	5.000
resultaat voor belasting	25.000

- 3p **18** Bereken de rentabiliteit van het totaalvermogen (RTV) van Schrijf & Zo over 2020 met behulp van het Dupontschema.
Vul hiertoe het Dupontschema in de uitwerkbijlage volledig in.

Doordat Schrijf & Zo veel incurante voorraden heeft, namelijk 30% van de totale voorraadwaarde, wil de financieel directeur deze voorraden op 1 januari 2021 met een korting en dus onder de balanswaarde verkopen. De ontvangsten uit deze uitverkoop komen op 1 januari 2021 bij de liquide middelen.

- 2p **19** Welk gevolg heeft de verkoop met korting voor de current ratio van Schrijf & Zo? Motiveer het antwoord en betrek in het antwoord zowel het teller- als het noemereffect.

Ondanks de uitverkoop van de incurante voorraden komt Schrijf & Zo in de financiële problemen. Er wordt in de loop van 2021 surseance van betaling aangevraagd.

- 1p **20** Wie kan deze surseance van betaling aanvragen?
- A een crediteur van Schrijf & Zo
 - B de Belastingdienst
 - C Schrijf & Zo
 - D de curator

Opgave 5

Bij deze opgave horen de informatiebronnen 5 tot en met 8.

In deze opgave blijven de belastingen buiten beschouwing.

Paul van Haperen is een aardappelteler uit Zeeuws-Vlaanderen. Uit de aardappelteelt wil hij jaarlijks een resultaat van minimaal € 42.000 behalen. In informatiebron 5 staan gegevens over het bedrijf van Paul en de aardappelmarkt.

- 3p 21 Bereken of Paul op basis van een gemiddelde oogst tegen de gemiddelde prijs het minimaal gewenste resultaat kan behalen.
Vul hiertoe de uitwerkbijlage bij deze vraag volledig in.

In mei 2020 ziet Paul al dat de teelt van de aardappelen voorspoedig gaat en hij verwacht zijn gemiddelde oogst in tonnen per hectare precies te behalen. Vanwege de heftige prijsschommelingen van de afgelopen jaren zoekt hij echter zijn prijszekerheid op de termijnmarkt voor aardappelen, de EPX (European Potatoes Exchange). De EPX is een voorbeeld van een financiële markt.

- 1p 22 Noem een instantie die in Nederland toezicht houdt op de financiële markten.

Aankoop termijncontract

Paul koopt via de EPX een termijncontract met voor hem een gegarandeerde minimumprijs (zie *informatiebron 6*).

- 1p 23 Dit termijncontract kan het beste vergeleken worden met
- A een putoptie, want Paul heeft de plicht te verkopen/leveren.
 - B een calloptie, want Paul heeft de plicht te verkopen/leveren.
 - C een putoptie, want Paul heeft het recht te verkopen/leveren.
 - D een calloptie, want Paul heeft het recht te verkopen/leveren.

Paul vraagt zich eerst af of hij na de koop van dit termijncontract nog wel bij elke marktprijs zijn gewenste minimale resultaat van € 42.000 kan behalen (zie *informatiebron 7 en de bijbehorende grafiek staat in de uitwerkbijlage die hoort bij vraag 25*). Hieruit blijkt dat dit niet lukt met het gekochte termijncontract.

Verkoop termijncontract

Het door Paul gekochte termijncontract geeft wel zekerheid, maar behaalt het gewenste resultaat dus niet. Daarom zoekt Paul naar een manier om zijn resultaat over 2020 te verhogen en verkoopt hij via de EPX een termijncontract dat hem verplicht om de aardappels tegen een vastgestelde maximumprijs te leveren (zie *informatiebron 8*).

Pauls tweede vraag is of hij na koop van het eerste en verkoop van het tweede termijncontract bij elke marktprijs zijn minimaal gewenste resultaat zal behalen. Hij berekent daartoe bij verschillende marktprijzen zijn opbrengsten en kosten.

- 4p 24 Bereken bij de verschillende marktprijzen de opbrengsten en kosten. Vul hiertoe de uitwerkbijlage bij deze vraag in.

Paul maakt een grafiek met daarop twee lijnen:

- 1 zijn verwachte resultaat met alleen het eerste termijncontract (al getekend in de uitwerkbijlage met lijn (1))
- 2 zijn verwachte resultaat met beide termijncontracten.

- 2p 25 Teken in de uitwerkbijlage bij deze vraag het verloop van het resultaat dat Paul in 2020 uit de aardappelteelt verwacht te behalen bij een marktprijs van 200 tot 250 euro, als Paul gebruikmaakt van beide termijncontracten. Nummer de lijn (2).
- 2p 26 Voldoet de situatie met beide termijncontracten aan de eis van Paul van een resultaat van € 42.000? Motiveer het antwoord.

Opgave 6

Verma bv is een verzekeringsmaatschappij voor particulieren. De bedrijfseconomische doelstelling van Verma is 'het duurzaam realiseren van een positief bedrijfsresultaat'. Verma heeft als kernwaarden 'rechtvaardigheid' en 'zorgvuldigheid'. Onlangs heeft Verma het personeelsbeleid herzien.

De bedrijfseconomische doelstelling, kernwaarden en personeelsbeleid zijn aan elkaar gerelateerd volgens onderstaande structuur:

... (1) ...	leidt tot =>	... (2) ...	leidt tot =>	... (3) ...
-------------	--------------	-------------	--------------	-------------

- 1p 27 Hoe zijn de drie begrippen 'bedrijfseconomische doelstelling', 'kernwaarden' en 'personeelsbeleid' gerelateerd aan elkaar? Noteer het antwoord door achter de nummers (1), (2) en (3) het juiste begrip te zetten. Noteer het als volgt:

(1) =

(2) =

(3) =

Marit Groenendijk heeft sinds 1 maart 2019 bij Verma een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd. Marit heeft medio 2020 een officieel gesprek met haar werkgever waarin Marit aangeeft tevreden te zijn over haar werk en werkzaamheden. Haar werkgever is ook tevreden over de kwaliteit van het werk dat Marit levert, maar heeft ook een aantal verbeterpunten. Ze maken in onderling overleg afspraken over hoe Marit voor 1 januari 2021 verbetering kan gaan laten zien in haar werkzaamheden en op welke ondersteuning ze daarbij mag rekenen.

- 2p 28 Hoe wordt een dergelijk gesprek tussen Marit en haar werkgever formeel genoemd? Motiveer het antwoord door een kenmerk van een dergelijk gesprek te noemen.

Haar werkgever is van mening dat Marit zich niet aan de gemaakte afspraken gehouden heeft en wil haar per 31 december 2020 ontslaan. Marit denkt dat dit ontslag ongegrond is en wil zich hiertegen verzetten.

- 1p 29 Bij welke onafhankelijk(e) instelling/orgaan kan Marit voor hulp bij dit verzet terecht, gelet op de aard van de werkzaamheden van deze/dit instelling/orgaan?
- A de Arbodienst
 - B de vakbond
 - C de Ondernemingsraad
 - D afdeling Personeelszaken

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.